

СТАНОВИЩЕ

за присъждане на образователна и научна степен "доктор" по професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство на Мартин Георгиев Каров от доц. Петя Александрова Александрова, д.н., департамент "Медии и комуникация", НБУ.

Дисертационният труд на Мартин Каров "Импро-методика. Импровизационни техники за обучението на студенти по актьорско майсторство" представлява изследване на използването на тези техники, мотивирано от ефектите с фокус "върху една от най-важните черти на актьора – способността му да бъде спонтанен".

Обемът е 188 страници, включващи увод, три глави, заключение, библиография, а също приложения с игри и анкети. Докторантът тръгва от презумпцията, че "генералният стремеж на импро-методиката е овладяване на процеса спонтанност". Той продължава с две тези: "импровизацията и импровизационната способност у човек са следствие от два фактора – естествена предразположеност и практика, с други думи – талант и обучение" и "в основата си импровизацията е комуникация".

Кои са водещите характеристики на дисертационния труд? Ще ги представя по заявката на Мартин Каров като негово намерение за *научни и научно-приложни приноси*:

1. "Проучване и анализиране на основните теоретични трудове, третиращи темата за актьорската спонтанност."

Качества: Синтезирано, ясно и прегледно текстът разстила класическите теории на Виола Сполин, Кийт Джонстън, Дел Клоус и Джейкъб Морено в цялата им всестранност: с техните постижения, трудове, прилики, развитие и практика. В следващите глави по същия добросъвестен начин се представят и други теории, например на игрите, косвено свързани с импровизацията.

2. "Теоретично и практическо изследване на ефекта от употребата на импровизацията като обучителен и репетиционен модел на работа"

Качества: Всяка теория е поднесена изчерпателно, добре са вплетени например по повод въображението идеите на Ортега-и-Гасет за креативността или емоционалната

памет на Станиславски (с. 45-46); по повод вниманието - когнитивната психология на Джордж Милър (с. 54); по повод интуицията - психологическите типове на Юнг и за подсъзнанието на Хосе Силва и Джон Кехоу (с. 58). Докторантът се придържа към тезата, че премахването на блокирането е ключът за освобождаване на спонтанния цикъл и импро-методиката е чудесна база за сблъскване, анализиране и преодоляване на страховете на актьора (с. 62).

Методиката за спонтанност придобива завършеност, изследването на "медитативни практики, творчески визуализации и силата на асоциациите, довежда студента до състояние на отвореност, готовност и подготвеност за канализиране на интуитивни решения" (с. 61) - това е пример как текстът има и приложен характер, може да послужи на изследователи, студенти и практики в областта на импро-методиката, за учебни цели и т.н.

3. "Дефиниране на елементите, които взимат участие в създаването на спонтанните импулси, както и изследване на механизма на тяхното действие."

Качества: Мартин Каров е уважително настроен към понятието спонтанност и го представя в неговата всеостранност. "Спонтанността се намира някъде дълбоко под кожата, в нечия земя, между интимността и колективното, в зоната на здрача на актьорското публично усамотение. Физиологично, също както и при интуитивното усещане, чувството на спонтанност провокира позитивни чувства на лекота и удоволствие. И не на последно място, има терапевтично въздействие." (с. 41) Тезата за изгонването на страха чрез триъгълника внимание - интуиция - въображение кара докторанта внимателно да проследи всеки един от елементите и да определи параметрите им както в научната терминология, така и в актьорската практика. Той разглежда видовете страх (от провал, лудост, публичност, неоригиналност, цензура) и чрез игра формите на неговото преодоляване.

4. "Изработване и дефиниране на понятиен апарат и изясняване на основните термини, които центрират актьорската работа в импровизацията."

Качества: Мартин Каров старателно подрежда подходите на импро-методиката - да провокира, запознава, формира и развива (с. 77) и обръща специално внимание на

функцията на тренъора, импро-понятията, законите (даряване, съгласие, надграждане и оправдаване). Интересни в своята конкретика са структурата на Харолд (с. 122), разглеждането на клоуната.

Забележки: При цялата начетеност на докторанта по разглежданата проблематика той ни поднася основните и поддържащи теории като по учебник, като всеизвестна и безспорна истина, малко в стил Уикипедия. Каров не спори с тези теории и не се опитва да ги надгражда, по-скоро ни ги разказва увлекателно и безконфликтно. Понякога в излагането им се загубва фокусът и сякаш като при дебютант трябва да се изчерпят всички теми и то на едно място.

И една чисто печатна грешка: бележка 79 (на с.55) - "Фантазиращото животно" е отбелязана като книга на Юнг, а не, както правилно е изписано на други места, на Ортега-и-Гасет.

Като цяло докторантският труд има ясни цел, задачи, методи и стегната, добре балансирана структура. Стилизов текстът е разнообразен и лесен за четене, той плавно преминава от научни теории към прагматични обяснения

Не такова обаче е положението с последната справочна част на доктората - сякаш след страница 154 започва различен текст, при който се сменя стилът и дори шрифтът. Използваната специализирана литература е коректно цитирана под линия, но след това в библиографията тя е странно подредена, не по класическия азбучен ред.

Приложенията са разделени на игри и на анкети с интервюта. Сами по себе си игрите са пряко свързани с отделните теми в доктората и за мен са много интересни. Но са в насипен вид, просто изредени. Не разбирам дали са авторски на Мартин Каров и как ги използва в практиката си със студентите. Или, както предполагам, са взети чужди техники, но никъде не се цитира от къде. При интервюта (с.177) имаме едно с импро-тренъора Веселин Петров, последвано от тестова група 1 (с. 181) и три анкетни карти, които не са попълнени от никого. Мога да приема този вариант, ако от основния текст има прехвърляне и позоваване към тези приложения, ако са използвани за допълнителни анализи, защото датата на анкетите е още от 2017 година, а интервюто е от август 2019. Струва ми се, че справочната част просто не е редактирана, което е задължително, ако Мартин Каров смята да публикува своя докторат.

След тези забележки и редактирането на текста, предвид изброените достоинства на дисертацията **“Импро-методика. Импровизационни техники за обучението на студенти по актьорско майсторство”** изказвам становището, че Мартин Каров има необходимите качества, за да му бъде присъдена научно-образователната степен „доктор”.

София, 28.07.2020

С уважение:
доц. Петя Александрова, д.н.